

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

VI. Nonnulla expediuntur de subsistentiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

etiam subsistentia cum ipsa identificata, terminaretur alienae subsistentiae, & non solum assumeretur natura, quae subsisteret, sed suppositum, & ipsa formalis subsistentia, quod implicat.

PUNCTUM VI.

Nonnulla expediuntur de subsistentiis.

I Primò inquiritur, an natura possit conservari à Deo absque omni subsistentia. Negat Scotus in 3. distinct. 1. & satis consequenter ad sua principia, cum enim ipse teneat subsistentiam esse quid negatiuum, hoc non potest adimi, nisi adueniente illo cuius est negatio, cum tamen hoc sit vnio ad aliud suppositum, sit non posse naturam priuari propria subsistentia absque vnione ad aliud suppositum, ac proinde subsistere subsistentia aliena eo ipso quod non subsistat subsistentia propria. Ex his qui docent subsistentiam esse quid negatiuum adherent Scoto, P. Soar. in Metaph. disp. 34. sect. 5. n. 35. P. Fonseca lib. 5. c. 8. q. 6. sect. 5.

2 Melius fert communis sententia naturam posse diuinitus manere nudam omni subsistentia, hanc tenet Caiet. 3. p. q. 4. art. 2. P. Valent. t. 4. disp. 1. q. 1. punct. 2. §. nec obstat. P. Lugo disp. 12. sect. 7. P. Albert. de prædic. subst. disp. 3. q. 4. P. Hurtad. disp. 11. sect. 9. §. 123. P. Arriaga disp. 4. sect. 13. subsect. 6. Sententiam hanc teneo & probo. Natura est prior causalitate subsistentia: ergo antequam intelligatur subsistentia, intelligitur natura existens: ergo siue postea existat subsistentia, siue non existat, existet natura. Sæpe hoc argumento usus sum præcipue Controu. 2. Physic. punct. 7. ad probandum materiam ex se posse existere naturaliter sine forma, si semel naturaliter, vel supernaturaliter forma explicetur, ubi egi de dependentia à posteriori, & ostendi, quam agrè possit defendi; sed quidquid sit de hac dependentia à posteriori argumentum prædictum conuincit naturam, ut existentem, tantum dependere à posteriori subsistentia, si aliquo modo dependet, quam dependentiam potest Deus supplere, & illa non obstante naturam conservare, supra id, quod exigit, seu casu quo non exigeret conseruationem ex defectu subsistentiae. Secundò efficaciter eadem conclusio probatur ex eo, quod nulla appareat contraditio in eo quod conseruetur natura sine subsistentia, siue qua diuinæ omnipotentiae nihil negandum est. Constat antecedens ex argumentorum solutione.

3 Obiicies primò. Si natura daretur sine subsistentia esset per se, & non esset per se, quæ sunt contradictoria. Ellet per se quia non inueneretur alteri, non esset per se, quia non haberet subsistentiam. In eadem rationem coincidit argumentum aliud, quod vulgò circumfertur. Implicat effectum formalem sine forma; sed si natura existeret sine subsistentia esset effectus formalis subsistentiae, quia natura existeret per se, quod est effectus formalis subsistentiae: ergo implicat naturam existere sine subsistentia. Respondeo naturam sine subsistentia extitutam per se, hoc est, non in subiecto inhaerentis, à quo educeretur, quod habet per creationem, non tamen extitutam per se, hoc est, positiuè terminatam, & perfectam propria subsistentia, & vltima ipsius perfectione; in quibus nulla est contraditio, quia non diceretur natura esse per se, & non esse per se sumpto per se in eodem sensu, sed in diuersis, in quibus esse per se, & non esse per se non opponuntur, quia non opponuntur esse creatum, & independentem à subiecto, quem modum essendi per se haberet natura sine subsistentia, cum hoc quod est non habere proprium terminum, & vltimam perfectionem, quod esset in natura carente subsistentia non esse per se, neque alium modum non essendi per se haberet. Ad illud de effectum formalem subsistentiae, dicendum est ex doctrina tradita effectum formalem non esse naturam non existentem in subiecto inhaerentis, quæ esset, deficiente subsistentia, sed natura vltimò perfecta, proprioque gaudentes termino, seu suppositum, & constitutum ex natura, & vltima perfectione illius, videlicet subsistentia, quod suppositum deficiente subsistentia neutquam esset.

4 Obiicies secundò. Implicat rem esse sine proprio termino intrinseco: sed subsistentia est terminus intrinsecus naturæ: ergo implicat naturam existere sine subsistentia. Antecedens probatur in linea quantitatis, quæ si infinita non sit, non potest non proprium habere terminum. Distinguo primam propositionem: Implicat rem esse sine ter-

mino intrinseco, quando terminus realiter identificatur cum re terminata, concedo maiorem; quando ab illa solum modaliter distinguitur, nego maiorem. Deinde distinguo minorem: subsistentia est terminus intrinsecus naturæ, identificatus cum illa, nego: distinctus saltem modaliter, concedo: & vltimò nego consequentiam. Ad exemplum adductum de quantitate dico lineam sicutam & extensam non posse conseruari sine termino in opinione, quæ licet terminum vocat indiuisibile vltimum illius eiusdem rationis cum alijs; in opinione verò, quæ continuatur puncta concedit specie à reliquis distincta, dicendum est posse lineam sine his indiuisibilibus conseruari.

Obiicies; eo ipso, quod à re aufertur talis modus necessarius illi modus oppositus contingit, sicuti eo ipso, quod à quantitate demas educationem, illi creationem contingere necesse est: ergo eo ipso, quod à natura demas subsistentiam propriam, quæ est per se necessario illi aliena continget, quæ sit in alio tanquam in supposito. Respondeo antecedens vniuersaliter non esse verum, licet in exemplo adducto educationis, & creationis illius doctrina speculatiua supra vera sit, quia nullum ens creatum potest esse sine dependentia ab aliqua causa, & cum omnis dependentia à causa efficiet sit actio, & hæc adæquate diuidatur in educationem, & creatiuium, rectè tenet consequentia; sententia hæc non esteducta: ergo est creata; & è contrà, non est creata: ergoeducta. In præsentia autem materia non specialis innuitur ratio, propter quam dicamus de potentia absoluta non posse entitatem existere sine subsistentia, sicuti reperitur ne possit existere sine actione. Adde in omnium sententia naturam tantum posse dependere à posteriori subsistentia, res verò creata dependent à priori ab actione, quam supponit.

Obiicies tertio. Natura non potest esse sine præsentia, ergo neque sine subsistentia. Notauit bene Arriaga eodem modo posse inferri: ergo neque sine passionibus, vel argui materia non potest esse sine præsentia: ergo neque potest esse sine forma substantiali. Respondeo naturam posse existere de potentia absoluta sine subsistentia, quia in hoc nulla est repugnantia, quidquid sit de alia questione, an possit entitas sine præsentia existere, cui, qui negatiuè respondet, admittit antecedens, & reddet pro disparitate rationem, quæ mouetur ad affirmandum entitatem non posse etiam diuinitus sine præsentia existere: licet etiam mihi antecedens negare, qui defendo Controu. 15. Physic. Punct. 7. posse entitatem creatam omni præsentia absoluta, quia tamen difficultatis argumentum in illatione non consistit, sed tota est in antecedenti, quod longè difficilior est consequenti, ut intra proprios materię terminos coerceretur arguens, satis erit antecedens omittere, neque aliam tertiis disparitatem reddere, si asseras certum tibi esse non esse repugnantiam in eo quod natura existat sine subsistentia, etiamsi admittatur in eo, quod entitas sit sine præsentia, quia etiam hac admissa quæcumque illa sit certum est solui omnia argumenta, quibus intenditur probare inuolueret contraditionem naturam existentem sine subsistentia. Neque in his quæ de potentia absoluta procedunt arguendum est negatiuè à paritate huius conclusionis ad aliam, sed à paritate rationis repugnantie, quam in vtraque agnoscimus assigna ergo repugnantiam, quam inuenis in eo, quod sit entitas sine præsentia, & tunc ego disparitatem reddam propter quam ratio illa repugnantie non inueniatur in eo, quod natura existat sine subsistentia, aut defendam, si admittam rationem illam eo modo se habere respectu subiecti in ordine ad præsentiam, & subsistentiam, non esse veram rationem repugnantie, & neutrum ex illa implicare.

Insuper alia difficultas, an natura existens sine subsistentia conseruetur eodem influxu quo conseruabatur dum erat cum subsistentia, vel cum alio distincto. Conseruandum esse cum alio docet P. Albertinus supra n. 7. Melius docet Hurtad. supra ex Patre Soar. naturam eodem influxu conseruandam esse, quia natura non dependet à priori à subsistentia tanquam à principio; sed ad summum à posteriori, quia non illi debetur conseruatio deficiente subsistentia, quæ dependentia non variat actionem; quia idem concursus, qui datur naturæ subsistenti, quia illi debetur, potest dari à Deo quando non debetur. Eadem ratione dixi loco citato de materia, eadem actione à Deo conseruandam esse sine forma, quæ cum illa conseruabatur. Adde neque quoad modum esse supernaturalem, seu indebitum concursus, quo natura sine subsistentia conseruaretur, tantum enim

enim esset supernaturale ipsam propria subsistentia carere, sicuti de materia dicebam loco citato naturaliter esse conseruandam si supernaturaliter omni forma expoliaretur. Ratio esset eadem in vtraque materia petita ex prioritate, quam habet materia respectu formæ, & natura respectu subsistentiæ, cum qua haud facile valet intelligi dependentia à posteriori, quam in natura respectu subsistentiæ meditatur Soar. 3. p. 1. disp. 8. sect. 1. §. alio modo.

8 Solet inquiri, an subsistentia sit de essentia hominis. Respondendum est negatiuè, quia essentia idem sonat, ac natura, deinde quia dicimus Verbum assumptisse totam naturam, & totam hominis essentiam, tamen subsistentiam non assumpsit. Si tamen homo sumatur secundum naturam completam, non quatenus natura, quæ est completa dicit in obliquo id, per quod completur; sed quatenus illud dicit in recto, & formaliter quatenus est suppositum, seu persona, subsistentia posset dicit de essentia hominis, quia est id, per quod formaliter constituitur suppositum & sicuti calor est de essentia calidi, ut calidi, sic subsistentia est de essentia suppositi formaliter, ut suppositi, quia sicuti implicat esse calidum sine calore, sic implicat esse suppositum sine subsistentia. Hic tamen loquendi modus frequens non est inter Philosophos, neque proprius in Philosophia, ideo absolute dicendum est subsistentiam non esse de essentia hominis aut suppositi, quia iuxta frequentem, & proprium loquendi modum, cum inquiritur, an aliquid sit de essentia hominis, non intelligitur de essentia suppositi reduplicatiuè, sumpti formaliter ut suppositi, sed tantum specificatiuè, hoc est, an sit de essentia hominis, qui est suppositum, seu persona.

9 Inquirendum non est, sed supponendum, subsistentiam constituitur formaliter suppositum in esse suppositi contra Capreol. qui in 3. dist. 5. q. 3. docuit existentiam, & subsistentiam non distinguere realiter, reperiri tamen in eadem entitate duplicem formalitatem: vnam, quæ facit rem esse extra causas, & existentia dicitur; alteram, quæ naturam facit esse per se, & dicitur subsistentia, nihilominus asserit hanc non esse constitutum suppositi in esse suppositi, sed importari ut additum, sicuti terminus à relatione, qui formaliter non est constitutum relati formaliter ut relati, licet ab illo dependeat tanquam ab aliquo extrinseco, quo modo asserit suppositum à subsistentia dependere: Capreoli fundamenta hæc sunt: subsistentia est passio naturæ: ergo fluit à supposito: ergo non constituit suppositum. Concedo antecedens, & nego consequentiam, quia etsi passiones aliæ à supposito dependant, & ad illas producendas requireretur subsistentia ex parte principij, passio illa per quam suppositum constitueretur non procederet à supposito, neque subsistentia ex parte principij subsistentiam, seu naturam subsistentem supponeret; sicuti præsentia non supponit ex parte principij, quod per illam præsens constituitur, aliam præsentiam, neque principium formaliter, ut præsens, licet ad producendum omnem effectum distincti à præsentia ex parte actus primi præsentia supponatur.

10 Arguit secundò: Existentia non est de essentia creaturæ: ergo neque subsistentia est de essentia suppositi. Concedo antecedens, & distinguo consequens, subsistentia non est de essentia suppositi specificatiuè sumpti, concedo consequentiam; reduplicatiuè formaliter ut constituti in esse suppositi, nego consequentiam. Posse uti eadem distinctione in antecedenti, quia existens formaliter, ut existens, & ut dicit rationem creaturæ abstractibilem ab existenti, & & possibili iam contractam ad esse existentis, ut conditioni, & oppositi cum esse possibili dicit existentiam tanquam rationem formalem constitutum, sicuti album ut album dicit albedinem, ut illius constitutum, sine qua implicat existere formaliter album, licet possit existere substantium quod denominabatur album. Sic conceptus creaturæ, quæ denominatur existens concipi potest sine ipsa existentia, ipsa verò creatura formaliter, ut existens sine existentia concipi non valet.

11 Arguit tertio: Si subsistentia esset de essentia suppositi non esset Christus vnioe homo nobiscum, nam subsistentia in Christo est diuina, in nobis humana, quæ inter se essentialiter differunt: ergo si subsistentia esset intrinseca supposito hominis, non posset hic homo habens propriam subsistentiam conuenire vnioe cum Christo. Respondet Christum vnioe esse hominem, cum alio quouis homine, quia habet naturam humanam, quæ vnioe conuenit cum natura cuiusvis hominis, ex qua natura essentia

Francisc. de Ouedo, Philosoph. Tom. 11.

hominis desumitur, & non ex subsistentia, natura enim eadem eundem hominem constituit, quacumque subsistentia specie differenti terminetur, sicuti eadem natura diuina constituit eundem Deum cum triplici subsistentia, quarum qualibet ab alia specie differt.

12 Non inconsequenter potuisset procedere Durandus, qui docuit in 1. dist. 33. q. 1. in 2. dubitat, subsistentiam non componere suppositum cum natura, quia cum ipse asserat suppositum tantum per rationem à natura distinguui, & ubi nulla est realis distinctio nulla possit esse compositio rectè in suis principiis inferitur subsistentiam non componere naturam cum supposito. Non tantà specie consequentiæ docuit eandem conclusionem Caietan 3. p. q. 4. art. 2. cum ipse fateatur subsistentiam modum esse positum naturæ superadditum. Fundamentum Caietani hoc est: terminus non componit cum re terminata, sed subsistentia est terminus naturæ: ergo non componit suppositum cum natura. Antecedens probat exemplo puncti terminatiui, quod ex communi Philosophorum sententia cum linea quam terminat non componit.

13 Dixi potuisse Durandum consequenter ad sua principia procedentem docuisse conclusionem propter rationem dictam, verumtamen aliud fundamentum iecit ad illam adstruendam, quo intendit nullum modum posse cum alia re componere. Sic arguit: Nullus modus componit cum natura: sed subsistentia est modus: ergo subsistentia non componit cum natura. Supponit minorem, quam iuxta illius principia, qui tantum distinguit per rationem naturam à supposito, negandam esse arbitror. Maiorem probat: omnis compositio fit per hoc quod vna res inhereat alteri, vel per se subsistat alteri vnita, sicuti se habet anima respectu corporis: sed modus non inhereat in natura, neque per se subsistat naturæ vnitus: ergo non componit cum natura.

14 Fert communis sententia subsistentiam cum natura componere suppositum, in qua questione de vocibus tantum potest esse dissidium, quia apud omnes est certum suppositum constare ex natura, & subsistentia, an verò subsistentia dicenda sit componens cum natura, vel terminans naturam, questio est purè de voce, in qua magis placet communis loquendi modus, quia subsistentia formaliter constituit suppositum in esse suppositi, quod est esse formam suppositi, ut suppositi, & omnis forma pars dicitur formalis illius, quod constituit cum alio, quod præsupponit, sicuti præsentia dicitur forma huius concreti præsens formaliter, ut est concretum accidentale constitutum ex subiecto, & ex præsentia. Neque refert subsistentiam esse modum, ut putauit Durandus, quia de ratione partis componētis tantum est esse alteri vnitam, vel immediatè per se, vel per vnionem superadditam, potest enim dari compositum substantiale constans materia, & forma substantiali per se ipsas vnitis nulla superaddita vnione interiecta. Neque principium Caietani vniuersaliter est verum, potest enim dari terminus, qui cum re, quam terminat constituit, & componat non rem terminatam, seu habentem terminum, sed terminatum substantiuè, seu illud quod resultat ex re terminata, & ex ipso termino. Fateor punctum lineæ, non dici lineam componere, in opinione, quæ puncta terminatiua specialia admittit, & continuum constituit ex infinitis partibus, quia secundum hanc sententiam secluso hoc puncto intelligitur tota essentia lineæ, quæ dicit quantitatem extensam versus longitudinem, ad quam extensionem punctum illud non conducit, quia indiuisibile cuiusque addatur non facit maius secundum hanc sententiam. In opinione Zenonis si punctum speciale terminatiuum admittatur impenetrabile cum aliis partem componere diceretur, si verò penetrabile constitueretur non erit pars lineæ propter eandem rationem, quia excluditur punctum à ratione quantitatis in Aristotelis sententia.

15 Potest inquiri an subsistentia possit separari à natura, cuius est subsistentia, cui questioni facile respondeo in opinione, quæ subsistentiam rem esse defendit, & non modum posse separari; non verò in opinione, quæ asserit subsistentiam esse modum, propter communem rationem rei, & modi, quorum hic inseparabilis est à re cuius est modus, & illa à quacumque alia, cuius non est modus, separari valet.

16 Peti etià solet quibus rebus subsistentia conueniat. Dixi iam subsistentiam conuenire toti composito, & posse conuenire materiæ, formæ, & modo vnionis. Explicui etiam ibidem an possit vnioni hypostatice subsistentia conuenire,

C c 2 restat

restat modò dicendum an conueniat accidentibus. Nulli accidenti substantiam cōpetere dum subiecto inheret citra controuersiam est inter Doctores, an illi conueniat dū per creationem extra subiectum conferatur cōtrouersum est. P. Vasq. t. 3. in 3 p. disp. 149. c. 2. P. Soar. ibid. disp. 59. sect. 2. concl. 2. P. Lugo tom. de Incarn. disput. 12. sect. 7. num. 94. sentiunt quantitatem Eucharisticā per creationem existenti independentē à subiecto deberi modum quēdam superadditum, quo constituitur per se existens. Oppositam sententiam tradidi Controv. 3. de anima Punct. 4. ubi dixi potentis à subiecto separatis nullum deberi modū superadditū distinctum à creatione, quod de omnibus accidentibus verum reputo, quia præcisè per creationem constituitur accidens existens independentē à subiecto, & nullum fundamentum superest ad concedendū modum alium illi existendi per se, aliās posset substantia Verbi vnica accidenti supplere modum illum, & Verbum vniri posset hypostaticè accidenti sicuti potest vniri animæ rationali separatæ à materia, quod nullo modo est admittendum.

17 Circa causas substantiæ certum esse existimo naturam seu subiectum cuius substantia dicitur terminus esse, causam materialem substantiæ propriam, etiam si nonnulli apud P. Soar. disp. 34. Metaph. sect. 6. n. 22. putent substantiam nullam habere causam materialem, sed creati per se ipsam subiecto affixam, quod omni caret fundamento, neq; in hac mente fuit P. Soar. loco citato, ubi tantum substantiæ negauit modum superadditum, quo vniretur subiecto, quam inherentiā appellat, & illi dependentiam ab eodem subiecto tanquam à causa materiali concedit. De causa efficiēti maior est difficultas. Docet P. Albertin. suprà q. 10. cum Caietano & Capreolo substantiam produci à generante, & non ab ipsa natura. Mouetur Caietanus, quia putat substantiam non distingui ab existentia, quam produci à generante certum est. Non assentitur Albertinus, qui merito asserit substantiam distingui à naturæ existentia, id eo ratione Caietani omiſsa hanc adducit. Actiones sunt suppositorum, hoc est, procedunt à natura in priori naturæ terminata substantia, ergo substantia non potest procedere à natura, cuius est substantia, quia hæc non potest supponi subsistens in illo priori, in quo præcederet propriā substantiam producendam. Ratio hæc efficax non est, tum quia principium quod supponit non est verum, tum quia etiam si natura deberet supponi subsistens ad alios effectus à substantia distinctos producendos, non ita deberet supponi ad producendam ipsam substantiam, per quam formaliter constituitur subsistens, ut sæpe de substantia, & de aliis formulis similibus dixi, præcipue de propria præsentia, ad quam producendam, vel recipiendam non debet supponi subiectum præsens, et si ad alios effectus ita debeat intelligi, ut probaui Controv. 16. Physic. Punct. 4.

18 Arguunt alij: Anima rationalis non potest producere suam vnionem, ergo neque natura suam substantiā. Posset eodem modo inferre: ergo neque natura suas passiones. Respondeo animam rationalem non posse producere suam vnionem, quia nulla forma producit aliquid in subiecto, à quo dependet, vel cui vnitur, nisi quatenus cum illo composuit quoddam totum, & quatenus actus est forma illud informans, & cum nulla forma possit supponi ut informans subiectum ante vnionem, nulla potest supponi in actu primo potens suam vnionem producere. Hac de causa neque calor à subiecto eductus potest suam producere vnionem. Ex quo non inferitur naturam non posse propriam substantiam producere. Sed adhuc posset instare, etiam si natura deberet supponi subsistens ad alias actiones, non ita debet supponi ad substantiam producendam, per quam constituitur subsistens, ergo etiam si forma debeat supponi informans ad reliquas actiones exercendas in subiecto non debet supponi informans ad producendam informationem, per quam formaliter informans constituitur. Resp. disparē, esse rationem, quia natura suam substantiam producit per simplicem quādam emanationem independentem ab alio subiecto, forma verò non potest ita suam vnionem producere, sed dependentem à subiecto extraneo, & si substantialis sit dependentem ab illius dispositionibus, ad quas actiones distinctas à simplici emanatione in proprio subiecto exercendas debet intelligi actu informans. Adde formas accidentales non agere in proprium subiectum nisi per actionem æquiuocam terminatam ad alia accidentia specie distincta.

19 Substantiam produci à natura docet ex D. Thoma P.

Soar. disp. 34. Metaph. sect. 6. quem sequitur P. Lugo sect. 1. citata n. 14. P. Hurt. disp. 11. sect. 9. §. 120. P. Ariag. disp. 4. sect. 13. sub 3. in qua questione nulla firma ratio potest cogitari, ut bene monent nostri Doctores, qui sententiam ci Doctoris esse videntur, quia magis ad mentem Angelicam. Adde substantiam esse vltimam perfectionem naturæ, quam ipsa per simplicem emanationem posse producere verosimilius esse videtur.

Disputant aliqui, an substantia producatur per eandem actionem, per quam natura producitur, quæ difficultas locum non habet in opinione eorum, qui asserunt substantiam produci ab ipsa natura, quia secundum hanc sententiam diuersum est principium, à quo producit natura, & principium à quo producit substantia: ergo actiones, per quas producuntur substantia, & natura diuersæ sunt. Insuper si natura est principium actionis, per quam producit substantia, & substantia, & natura producerentur per ipsam actionem, natura esset principium actionis, per quam ipsa produceretur. Neque in opinione illorum, qui asserunt substantiam produci à generante admitti deberet hæc questio, quia in multorum sententia, qui materia, & formæ vnitis eandem substantiam indiuisibiliter tribuunt, non potest non substantia materia, & formæ per eandem actionem produci, at materia, & forma non producuntur per eandem actionem, ergo distinguuntur actiones, quibus producuntur materia, & forma ab actione, quæ illarum substantia producitur. Rursus, siue substantia sit simplex siue composita, substantia dependet in genere causæ materialis à natura, quā afficit, seu à subiecto, quod constituit subsistens, ergo illud supponit produci, ergo antequam sit productio substantiæ præintelligitur, & supponitur productio naturæ, quæ constituit subsistens: ergo non possunt natura, illiusque substantia per eandem actionem produci.

PUNCTUM VII.

De diuisione substantiæ in primam, & secundam.

Noster Vall. in prædicamento Substantiæ totam questionem tertiam in octo sectam capitā instituit de hac diuisione substantiæ in primam, & secundam, & P. Albertinus in prædicam. Substantiæ disput. 3. q. 11. plures refert opiniones circa modos, quibus hæc diuisio ab authoribus intelligitur, quas omnes omitto, quia res est leuissimi momenti, in qua nihil temporis sine ipsius iactura impenditur. Primam substantiam definiuit Aristoteles, quæ, neque in subiecto est, neque de subiecto aliquo dicitur. Secundam descripsit, genus, & species, in quibus insunt prima. Clariùs eosdem conceptus his vocibus exprimes: substantia prima est ens per se singulare. Substantia secunda est ens per se abstractum. Individuum prima substantia dicitur, & ratio individui communis secunda appellatur, quia hæc ab illa abstrahitur, & mente nostra indiuidua subsequitur, quæ supponuntur ut prima abstractionis materia, ideo non incongruè ab Aristotele primæ substantiæ dicuntur, & ratio abstracta, secunda substantia appellatur, non quia in re talis, nisi quia per nostros conceptus non intelligitur, quovsq; primæ substantiæ, seu indiuidua præintelligantur.

Circa hanc diuisionem bene notat Hurtadus cum aliis plurimis non posse dici vniuocam, neque analogam, quia membra diuidentia non differunt per aliquid reale, sed tantum per rationem, ac proinde si stricte loquendum sit, talis designatio substantiarum diuisio non est, quia substantia ut sic diuidi nequit in primam, & secundam, quia substantia ut sic dicit substantiam abstractam, quæ est substantia secunda: ergo diuisum adæquatè conuertitur cum altero membro diuidenti, & aliud excludit, & idem erit sic substantiam diuidere, ac dicere: ratio communis substantiæ, alia est communis, in vnum membrum diuidens, quod adæquatè conuertitur cum diuiso, à quo, nec formaliter differt, alia est indiuidua, in alterum membrum, quod destruit rationem formalem cum quo opponitur. Posset tamen dici reduci hanc substantiarum assignationem ad diuisionē subiecti in accidentia. Sume illud reduci tam respectu diuisionis, quam diuisionis propriæ.